

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ilmansuojelulain 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ilmansuojelulakia siten, että valtioneuvoston oikeutta antaa ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia yleisiä ohjeita ja määräyksiä laajennetaan. Ohjeita ja määräyksiä voitaisiin antaa myös jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden poltto-olosuhteista sekä niistä toimista, joihin on ryhdyttävä jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden päästöjä rajoittavien puhdistus- ja erotuslaitteiden mentyä epäkuntoon.

Esitys laajentaisi ilmansuojelun keinojen valikoimaa ja lähentäisi niitä Euroopan yhteisöjen (EY) direktiiveissä omaksuttuihin menettelytapoihin. Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus).

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu, mutta viimeistään samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutostarpeet

Ilmansuojelulain (67/82) tavoitteena on ilman pilaantumisen ehkäiseminen. Lailla suojellaan ihmisen terveyttä, luontoa ja muuta ympäristöä sekä ehkäistään ilmanlaadun huonontumisesta aiheutuvia aineellisia vahinkoja ja viihtyisyyden vähentymistä. Lain mukaan ilman pilaantuminen on ehkäistävä ennakolta eli ennen kuin siitä aiheutuvia haittoja on ilmennyt.

Lain 9 §:n nojalla annetut valtioneuvoston päätökset ovat merkittävä ilmansuojelun ohjauskeino. Lainkohdassa määritellään ne seikat, joista valtioneuvosto voi antaa ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia yleisiä ohjeita ja määräyksiä. Säännöksen mukaan tällaisia valtioneuvoston ohjeita tai määräyksiä voidaan antaa:

1) aineen enimmäispitoisuudesta ilmassa ja aineen enimmäismäärästä laskeumassa;

2) aineen enimmäispitoisuudesta ilmaan tulevassa päästössä tai ilmaan tulevan aineen enimmäismäärästä;

3) valmistettavan, maahantuotavan, luovutettavan tai käytettävän aineen, valmisteen tai tuotteen koostumuksesta;

4) aineen, valmisteen tai tuotteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä; sekä

5) moottoriajoneuvon joutokäynnin rajoittamisesta muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä.

Suomessa on lain 9 §:n mukaisin yleisnormin voitu säännellä päästöjen koostumusta, mutta ei niitä polttoprosessien olosuhteita, jotka vaikuttavat päästöihin. Lain 9 §:n nojalla annetut päästörajoitukset ovat olleet päästöjen sallittuja pitkäaikaikeskiarvoja, joihin häiriötilanteiden aiheuttamat päästöhuiput ovat sisäl-

tyneet. EY:n ilmansuojelun sääntely perustuu suomalaista järjestelmää enemmän siihen, että annetaan määräyksiä suurimmista sallituista lyhytaikaispäästöistä (tunti- ja vuorokausipäästöt) sekä täydentäviä määräyksiä päästöihin vaikuttavista seikoista ja toimista häiriötilanteissa.

ETA-sopimukseen sisältyy kaksi direktiiviä yhdyskuntajätteen polttolaitosten aiheuttaman ilman pilaantumisen ehkäisemisestä: yhdyskuntajätteiden uusien polttolaitosten aiheuttaman ilman pilaantumisen ehkäisemisestä 8 päivänä kesäkuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi (89/369/ETY) ja yhdyskuntajätteiden olemassa olevien polttolaitosten aiheuttaman ilman pilaantumisen ehkäisemisestä 21 päivänä kesäkuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi (89/429/ETY). Direktiiveihin viitataan ETA-sopimuksen 74 artiklaan perustuvan liitteen XX osassa III. ILMA. Ilmansuojelulaki ei nykyisellään mahdollista näiden direktiivien toimeenpanemiseksi tarpeellisten määräysten antamista, koska direktiiveissä säännellään myös laitosten poltto-olosuhteita ja annetaan määräyksiä erotuslaitteiden häiriötilanteiden varalle.

2. Ehdotetut muutokset

Ehdotuksen mukaan ilmansuojelulain 9 §:ssä määriteltä valtionneuvoston oikeutta antaa yleisiä ohjeita ja määräyksiä laajennettaisiin siten, että ohjeita ja määräyksiä voitaisiin antaa myös jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden poltto-olosuhteista sekä niistä toimista, joihin on ryhdyttävä jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden päästöjä rajoittavien puhdistus- ja erotuslaitteiden mentyä epäkontoon. Lain 9 §:n 1 momenttiin lisättäisiin tätä varten uusi 6 kohta.

Lainmuutos on tarpeen Suomen lainsäädännön sopeuttamiseksi Euroopan yhteisöjen oikeuteen ETA-sopimuksessa edellytetyllä tavalla. Yhdyskuntajätteen polttoa koskevat ETA-sopimuksen liitteeseen XX sisältyvät direktiivit edellyttävät määräyksiä jätteenpolton vähimmäislämpötilasta ja siitä, kuinka kauan savukaasun on oltava tässä lämpötilassa. Määräyksillä pyritään turvaamaan polton tehokkuus ja takaamaan, että yhdyskuntajätteen poltossa haitalliset aineet tuhoutuvat mahdollisimman tehokkaasti. Määräyksiä tulisi voida antaa myös siitä, miten kauan yhdyskuntajätteen

polttolaitoksen käyttöä saadaan jatkaa laitoksen erotinten mentyä epäkontoon.

Koska 9 §:n 1 momentti on valtuutussäännös, sen merkitys täsmentyy vasta sen nojalla annettavissa valtioneuvoston päätöksissä. Yhdyskuntajätteen polttoa koskeva valtioneuvoston päätös on valmisteltavana ympäristöministeriössä. Päätös ei sanottavasti vaikuta tämänhetkiseen tilanteeseen Suomessa. Maassamme on ainostaan yksi yhdyskuntajätteen polttolaitos, joka sijaitsee Turussa. Laitokselle on ilmoitusmenettelyn yhteydessä asetettu päästörajat, jotka pääosin täyttävät EY:n vastaavassa direktiivissä asetetut vaatimukset. Päätös tulisi voida saattaa voimaan viimeistään samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

Ehdotuksen mukaan valtuutussäännös annettaisiin mainittuja EY-direktiivejä laajempaan siten, että se kattaisi kaikki jätteenpolttolaitokset. Myös esimerkiksi ongelmajätteen polttoa on lähitulevaisuudessa tarpeen säännellä tavalla, joka vastaa valmisteltavana olevaa EY-lainsäädäntöä. Niille viranomaisille, laitoksille ja yhteisöille, joiden toimialaan tai tehtäviin säännöksen nojalla annettavat päätökset voivat olennaisesti liittyä, varataan ilmansuojeluasetuksen (716/82) mukaisesti tilaisuus lausunnon antamiseen päätöksiä koskevista ehdotuksista.

Ilmansuojelulain 9 §:n 2 momentin mukaan 1 momentin 2 kohdan mukaiset ohjeet päästöjen enimmäispitoisuuksista ja ilmaan tulevien aineiden enimmäismääristä on voitu antaa erilaisina eri alueille. Sen sijaan määräykset näistä seikoista tulee antaa yhdenmukaisina koko maata varten. Ehdotuksen mukaan tämä periaate tulisi koskemaan myös uuden 6 kohdan nojalla annettavia normeja.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Lausunnot on pyydetty muun muassa ilmansuojelun kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja laitoksilta sekä tärkeimmiltä teollisuuden ja energiatalouden järjestöiltä. Lausuntojen perusteella ehdotusta on muokattu siten, että se vastaa alkuperäistä lähemmin ETA-sopimuksen liitteessä XX mainittuja direktiivejä. Ehdotus on näitä laajempi siten, että se kattaa muunkin jätteen kuin yhdyskuntajätteen polttolaitokset.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitys ei aiheuta välittömästi kustannuksia. Kustannuksia saattaa myöhemmin aiheutua valtioneuvoston yleisten ohjeiden ja määräysten toimeenpanosta, mutta niiden suuruutta ei ole mahdollista tässä vaiheessa arvioida. Valmisteltavana oleva yhdyskuntajätteen polttoa koskeva valtioneuvoston päätös ei myöskään sinänsä aiheuta välittömästi mainittavia kustannuksia, koska Suomen ainoalle yhdyskuntajätteen polttolaitokselle on jo ilmoitusmenette-

lyn yhteydessä asetettu pääosin vastaavat päästörajat.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu, mutta viimeistään samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

ilmansuojelulain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 25 päivänä tammikuuta 1982 annetun ilmansuojelulain (67/82) 9 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 14 päivänä elokuuta 1989 annetussa laissa (749/89), sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 14 elokuuta 1989 annetulla lailla, uusi 6 kohta seuraavasti:

9 §

Valtioneuvosto voi antaa ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia yleisiä ohjeita ja määräyksiä:

4) aineen, valmisteen tai tuotteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä;

5) moottoriajoneuvon joutokäynnin rajoittamisesta muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä; sekä

6) jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden poltto-olosuhteista sekä niistä toimista, joihin on ryhdyttävä jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden päästöjä rajoittavien puhdistus- ja erotuslaitteiden mentyä epäkuuntoon.

Ohjeet voidaan antaa myös erilaisina eri alueille taikka 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista myös teollisuuden eri toimialoille. Määräykset 1 momentin 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitetuista seikoista on annettava yhdenmukaisina koko maata varten. Edellä 1 momentin 3 ja 5 kohdassa tarkoitetuista seikoista voidaan määräykset antaa myös erilaisina eri alueille. Edellytyksenä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen määräysten antamiselle erilaisina on kuitenkin, ettei määräyksillä sannottavasti vaikuteta eri alueiden taloudelliseen asemaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Pirjo Rusanen

Laki

ilmansuojelulain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 25 päivänä tammikuuta 1982 annetun ilmansuojelulain (67/82) 9 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 14 päivänä elokuuta 1989 annetussa laissa (749/89), sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 14 elokuuta 1989 annetulla lailla, uusi 6 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Valtioneuvosto voi antaa ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia yleisiä ohjeita ja määräyksiä:

4) aineen, valmisteen tai tuotteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä; *sekä*

5) moottoriajoneuvon joutokäynnin rajoittamisesta muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä.

Ohjeet voidaan antaa myös erilaisina eri alueille taikka 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista myös teollisuuden eri toimialoille. Määräykset 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista on annettava yhdenmukaisina koko maata varten. Edellä 3 ja 5 kohdassa tarkoitetuista seikoista voidaan määräykset antaa myös erilaisina eri alueille. Edellytyksenä 3 kohdassa tarkoitettujen määräysten antamiselle erilaisina on kuitenkin, ettei määräyksillä sanottavasti vaikuteta eri alueiden taloudelliseen asemaan.

Ehdotus

9 §

Valtioneuvosto voi antaa ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia yleisiä ohjeita ja määräyksiä:

4) aineen, valmisteen tai tuotteen tunnistamiseksi tarvittavasta merkitsemisestä;

5) moottoriajoneuvon joutokäynnin rajoittamisesta muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä; *sekä*

6) *jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden poltto-olosuhteista sekä niistä toimista, joihin on ryhdyttävä jätteenpolttolaitosten polttouunien ja kattiloiden päästöjä rajoittavien puhdistus- ja erotuslaitteiden mentyä epäkuntoon.*

Ohjeet voidaan antaa myös erilaisina eri alueille taikka 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista myös teollisuuden eri toimialoille. Määräykset 1 momentin 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitetuista seikoista on annettava yhdenmukaisina koko maata varten. Edellä 1 momentin 3 ja 5 kohdassa tarkoitetuista seikoista voidaan määräykset antaa myös erilaisina eri alueille. Edellytyksenä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen määräysten antamiselle erilaisina on kuitenkin, ettei määräyksillä sanottavasti vaikuteta eri alueiden taloudelliseen asemaan.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

